

AHİR ZAMANDA FİTNELER*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Hamden kesîran tayyiben mübâreken fîh, alâ külli hâlin ve fî külli hîn.,, Ve's-salâtu ve'sselâmu alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, ve senedü'l-âşıkîn, tâc-ı ruûsinâ ve tabîb-i kulûbinâ muhammedini'l-mustafâ, ve alâ âlihi ve sahibihî ve men tebiahû bi-ihsânin zevi's-sıdkı ve'l-vefâ...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llâh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu teâlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sâhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

إِذَا مَرَّتْ بِكُمْ جِنَازَةٌ مُسْلِمٍ أَوْ يَهُودِيٍّ، أَوْ نَصْرَانِيٍّ،
فَقُومُوا لَهَا؛

فَلَسْتُمْ لَهَا تَقُومُونَ، إِنَّمَا تَقُومُونَ لِمَنْ مَعَهَا مِنْ
الْمَلَائِكَةِ

(حم. طب. عن أبي موسى)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

RE.64/9 (*İzâ merret aleyküm cenâzetü müslimin, ev yahûdiyyin, ev nasrâniyyin, fekûmû lehâ; Felestüm lehâ tekûmûn, innemâ nekûmu li-men meahâ mine'l-melâikeh*) *Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.*

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah cümleden razı olsun... Sevdiği, razı olduğu kul olarak yaşamayı; huzuruna sevdiği, razı olduğu kul olarak varmayı; cennetiyle cemaliyle müşerref olmayı, iki cihanda bahtiyar olmayı nasib eylesin...

Peygamber SAS Efendimiz'in yolu yolların en güzeldir; Allah bizi onun yolundan ayırmasın, şefaatine erdirdin, rızasına vasıl eylesin... Onun sözleri de beşer sözlerinin en güzeli olduğundan

Allah büyüklerimizden razı olsun, makamlarını âlâ, derecelerini yüksek eylesin ki, bizim tekkemize Peygamber Efendimiz'in hadîsi şerîflerini okumayı ders olarak yerleştirmişler. Biz de bizden önceki büyüklerimizin okuduğu gibi okuyoruz. Şu okunmuş olan Peygamber Efendimiz'in mübarek ehâdîs-i şerîfelerinin feyzinden istifade etmeyi ve mucibince amel etmeyi Allah-u Teâlâ Hazretleri cümledenize, cümlemize nasîb ü müyesser eylesin...

Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına ve izahına geçmeden önce sevgiden, saygıdan kaynaklanan bir gönül vazifemiz var: Başta Peygamber SAS Efendimiz'in ruh-u pâkine hediye olsun diye; sonra onun mübarek âlinin, ashâbının, etbâının, ahbâbının ruhlarına hediye olsun diye; bu meyanda beldemizde medfun bulunan Ebû Ey-

yûb el-Ensârî ve sâir sahâbe-i kirâm (*Rıdvanu'l-lâhi teâlâ aleyhim ecmaîn*) Hazretlerine;

Beldemizin fatihi Fatih Sultan Muhammed Han cennetmekânın ruhuna ve ordusu mensubu mübarek gazilerin, mücahidlerin, şehidlerin ruhlarına hediye olsun diye; beldemizin medâr-ı iftihârı Yûşâ AS'ın, evliyâullahın, salihlerin, Allah'ın velî kullarının ruhlarına hediye olsun diye;

İçinde bulunduğumuz caminin bânisi İskender Paşa'nın ve bu camiye zaman zaman tamir ettirmiş, genişletmiş, büyütmüş, hizmette tutmuş olanların ruhlarına hediye olsun diye; bu camiden güzeran eylemiş olan imamların, hatiplerin, cemaatlerin, vaizlerin, kayyımların, müezzinlerin ruhlarına hediye olsun diye; caminin çevresinde medfun bulunanlarının ruhlarına hediye olsun diye;

Bilhassa uzaktan ve yakından bu dersi takip etmek üzere buraya gelmiş olan değerli ve sevgili kardeşlerimizin ahirete göçmüş olan bütün müslüman geçmişlerinin, ecdâd u ceddât, akrabâ u taallukât, ahbâb u yâran, ihvân u evlâd u zürriyetlerinin ruhlarına hediye olsun diye;

Biz hâl-i hayatta olan kullarına da Rabbimiz tevîkîni refîk eylesin, ömrümüzü rızasına uygun geçirmeyi cümlemize nasib eylesin, sevdiği kul olarak yaşayalım da huzuruna sevdiği kul olarak varalım diye bir *Fâtiha*, üç *İhlâs-ı Şerîf* okuyup, büyüklerimizin ruhlarına hediye edip öyle başlayalım:

.....

a. Cenaze İçin Ayağa Kalkmak

Mukaddimede Arapça metnini okuduğum hadis-i şerif, *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabınının 64. sayfasındaki 9. hadis-i şeriftir.

Efendimiz'in tanınmış sahabilerinden Ebû Mûsâ el-Eş'ârî RA'dan, Allah şefaatine erdirsin... Ahmed ibn-i Hanbel'in ve Taberanî'nin rivayet ettiğine göre Peygamber Efendimiz, bize bir cenazeye karşı vazife nasıl olacak diye tavsiyede bulunuyor, buyuruyor ki:¹

إِذَا مَرَّتْ بِكُمْ جِنَازَةٌ مُسْلِمٍ أَوْ يَهُودِيٍّ، أَوْ نَصْرَانِيٍّ،
فَقُومُوا لَهَا؛

فَلَسْتُمْ لَهَا نَقُومُونَ، إِنَّمَا نَقُومُونَ لِمَنْ مَعَهَا مِنْ
الْمَلَائِكَةِ

(حم. طب. عن أبي موسى)

RE.64/9 (*İzâ merret aleyküm cenâzetü müslimin, ev yahûdiyyin, ev nasrâniyyin, fekûmû lehâ; Felestüm lehâ nekûmûn, innemâ nekûmûne li-men meahâ mine'l-melâikeh*)

(*İzâ merret aleyküm cenâzetü müslimin*) “Sizin yanınızdan bir müslümanın cenazesi geçiyorsa, (*ev yahûdiyyin*) veyahut müslüman değil de yahudinin cenazesi geçiyorsa, (*ev nasrâniyyin*)

¹Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.391, no:19509; Tahâvî, *Şer-hü'lMa'ani*, c.I, S.489, no:2584; Ebû Mûsâ el-Eş'ârî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.594, no:42342; Câmiü'l-Ehâdîs, c.IV, s.79, no:2813.

veyahut bir hristiyanın, nasraninin cenazesi geçiyorsa; ister müslüman olsun ister yahudi, ister nasrani olsun onun için kalkın! (*Felestüm lehâ nekùmûn*) Çünkü biz ona kalkmıyoruz! Yahudi, nasranî bile olsa; yahudi dini, nasrânîlik hak olduğundan, meşru olduğundan filan gibi bir mâna anlaşılmasın, ondan kalkmıyoruz. (*Innemâ nekümü li-men meahâ mine'l-melâikeh*) Biz cenazenin çevresinde vazifeli çeşitli meleklerden dolayı kalkıyoruz.”

Cenaze geçerken ayağa kalkmak hakkında fıkıh kitaplarında ifadeler var. Başka hadîs-i şerîfleri de Ahmed Ziyâüddin Hocamız şerhte rivayet etmiş.

Meselâ, Sehl ibn-i Huneyf ile Kays ibn-i Sa'd Kadisiye'de oturmaktaormuş. Onların yanından bir cenaze geçmiş, kalkmışlar. Ordakiler demişler ki:

“—Bunlar müslüman değildi. Ehl-i zimmetten; müslümanların arasında yaşayan gayrimüslimlerden, ehl-i kitâbdan idiler.”

Bunun üzerine şu hadis-i şerifi rivayet etmişler:²

إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّتْ بِهِ جِنَازَةٌ،
فَقَامَ، فَقِيلَ لَهُ: إِنَّهَا

² Buhârî, *Sahîh*, c.V, s.72, no:1229; Müslim, *Sahîh*, c.V, s.68, no:1596; Neseî, *Sahîh*, c.VI, s.491, no:1895; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.6, no:23893; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.90, no:5606; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.27, no:6672; İbn-i Ebî Şeybe, *Müsned*, c.I, s.59, no:54; Sehl ibn-i Huneyf ile Kays ibn-i Sa'd RA'dan.

جِنَازَةُ يَهُودِيٍّ. فَقَالَ: أَلَيْسَتْ نَفْسًا؟

(عن سهل بن حنيف و قيس بن سعد)

(*Inne'n-nebiyye merret bihî cenâzetün, fekàme, fekîle lehû: Innehâ cenâzetü yahûdiyyin, fekàle: E leyset nefsen?*)

“Peygamber SAS Efendimiz’in zamanında, Peygamber Efendimiz’in yanından bir cenaze geçmişti de o kalkmıştı. ‘Bu bir yahudi cenazesidir.’ denilmişti. Onlara cevaben Efendimiz buyurmuştu ki: ‘Bu bir can değil miydi, canı olan bir varlık değil miydi?’”

Demek ki Peygamber Efendimiz; “Bu, ölümün mehabetinden, heybetinden, ölüm hadisesinin büyük bir hadise olmasından ve zorluğundan, zor tahammül edilir bir iş olmasından ve ölümü hatırlamaktan kaynaklanan bir harekettir.” buyurmuş oluyor.

Yoksa vefat eden, tabutun içindeki şahsın kimliğinden kaynaklanan bir hadise değil. İsterse o müslüman cenazesini olmasa, yahudi veya nasrani bile olsa kalkılmasını tavsiye etmiş oluyor, diye bu hadîs-i şerîflerde böyle rivayet edilmiş.

Fıkıh kitaplarında kalkmak konusunda çeşitli hükümler var ama hadîs-i şerîfte, şerhinde de Ahmed Ziyâüddin Hocamız ayrı bir kayıt ileri sürmemiş, öteki kayıtların söylenmesini uygun görmemiş.

b. Bir Topluluğun Yanından Geçerken Selâm Verin!

Bir insan bir topluluğun yanından geçerse nasıl davranacak, SAS Efendimiz bir adap öğretiyor. Buyuruyor ki:³

إِذَا مَرَرْتَ بِالْمَجْلِسِ، فَسَلِّمْ عَلَى أَهْلِهِ؛ فَإِنْ
يَكُونُوا فِي خَيْرٍ، كُنْتَ

شَرِيكَهُمْ؛ وَإِنْ يَكُونُوا فِي غَيْرِ ذَلِكَ، كَانَ لَكَ أَجْرٌ

(طب. عن معاوية بن قرة عن أبيه)

RE. 64/10 (*İzâ mererte bi'l-meclisi, fesellim alâ ehlihî; fein yekûnû fî hayrin, kunte şerîkehüm; ve in yekûnû fî gayri zâlike, kâne leke ecrün.*)

(*İzâ mererte bi'l-meclisi*) “Bir topluluğun yanından, insanlar bir kenarda oturmuş duruyorlarken sen yanından geçiyorsan, (*fesellim alâ ehlihî*) onlara selam ver!”

Meclis demek, ille kapalı bir yerde oturan insanlar demek değildir; bir kenara toplanmış insanlara, insan topluluğuna da *meclis* denir.

Tek geçen kişi, duran kalabalığa selâm verir. Selâmın âdabı var; kim önce selam verecek, mecburiyet kimde, kimin önce selam vermesi

³ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.28, no:61; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.73, no:12759; Muaviye ibn-i Kurre babasından.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.145, no:25437; Câmiü'l-Ehâdis, c.IV, s.79, no:2814.

lazım... Tek geçen kimsenin o topluluğa selâm vermesi lazım. (*Meclisü'l-İslâm ev muhtelifen bi'l-İslâm*) Bu topluluk müslüman bir topluluğu veya müslümanla başkalarının karışık olduğu bir topluluk da olabilir.

(*Fein yekûnû fî hayrin*) “Eğer onlar hayır üzerelerse, hayır içindelerse, orada hayırlı bir toplantı halindelerse, (*künthe şerîkehüm*) sen onların ortağı olursun!”

Selâm verince, onların o yaptığı hayrı sen de yapıyormuş gibi onların sevaplarına ortak olursun. Güzel bir şey!

O topluluk ne yapabilir? İlmî şeyler konuşuyor olabilirler, güzel sözler söylüyor olabilirler, iyi niyetli bir toplantı yapıyor olabilirler:

“—Hadi toplanalım da şu yetimin işini halledelim... Şu fukaracığa yardım edelim... Cami bina edelim... Kurs yapalım...”

Güzel şeyler konuşuyorlarsa o zaman selâm verince hayırlarına ortak olursun.

(*Ve in yekûnû fî gayri zâlike, kâne leke ecren*) “Öyle yapmıyorlar, başka şeyle meşgul oluyorlarsa, o zaman da senin selâmın sana sevap olur, sen zarar etmezsin!”

c. Oyun Oynayanlara Selâm Vermeyin!

Ebû Hüreyre RA'dan Deylemî rivayet etmiş. Peygamber SAS buyurmuşlar ki:⁴

⁴ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.269, no:1045; Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyeti Muhammed), c.III, s.380, no:904; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.216, no:40644; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.IV,

إِذَا مَرَرْتُمْ بِهَؤُلَاءِ آلِ ذِينَ يَلْعَبُونَ بِهَذِهِ الْأَزْلَامِ،
وَالشَّطْرَنْجِ، وَالنَّرْدِ، وَمَا

كَانَ مَنْ فِي هَذِهِ، فَلَا تُسَلُّوا عَلَيْهِمْ؛ وَإِنْ سَلُّوا
عَلَيْكُمْ، فَلَا تَرُدُّوا عَلَيْهِمْ

(الدیلمی عن أبی هریرة)

RE. 64/11 (*İzâ merertüm bi-hâulâi'llezîne
yel'abûne bi-hâzihi'lezlâm, ve's-şatraci,
ve'n-nerdi; ve mâ kâne men fî hâzihi, felâ
tusellimû aleyhim; ve in sellemû aleyküm, felâ
teruddû aleyhim.*)

“Fal oklarıyla oynayan, kumar oynayan birilerinin yanından geçtiğimiz zaman yahut da satranç oynayan birilerinin yanından geçtiğiniz zaman...”

Demek, o zaman da satranç varmış.

Nerd, “tavla” demek; zar atıyorlar, pulu oradan oraya yürütüyorlar, o da bir oyun.

Sadece bunlar mı? Hayır.

(*Ve mâ kâne min hâzihi*) “Bu baptan sayılan, bu minval üzere olan şeylerle oynuyorlarsa...”

O zaman iskambil yoktu; iskambil oynuyorsa o da buna dâhil. Şimdi kahvelerde neler var bilmiyorum, efendim O zaman şu veya bu yeni şeyler yoktu. bu baptan ne varsa. Efendimiz “nokta nokta ve saire...” demiş oluyor.

(*Felâ tusellimû aleyhim*) “Bunlara selam vermeyin!”

Neden? Fasıklık yapıyorlar, yalan yanlış iş üzerindeler, meşguliyetleri doğru değil, güzel değil.

Şerhte Ahmed Ziyâüddin Hocamız:

(*Ve's-selâmu âle'l-fâsıkı mu'lini menhiyyün*)

“Fıskını, günahını açıkça yapan bir insana selâm vermek yasaktır!” diyor.

Açıkça yapmıyor da gizli yapıyorsa;

“—Bu adamı ben biliyorum, bu adam fasıktır, evinde şöyle yapıyor, böyle yapıyor...”

Belli değil, ona selâm verirsin, geçersin. Ama bahçede, yolun kenarında oturmuş, masayı kurmuşlar; açıkça satranç oynuyor, tavla oynuyor, kâğıt oynuyor...

O zamanın Arapların bir oyunları vardı: Çubukları torbaya doldururlarmış, çubukların üzerinde yazılar var. Bir deveyi alırlarmış, keserlermiş. Deveyi muhtelif bölümlere ayırırlarmış; but, kaburga vs. Bu torbanın içine soktukları çubuklara da —ok, fal oku, ezlam diyorlar— but yazarlarmış, hayvanın şurası burası, veya boş... Böyle bir oyun. Ondan sonra elini torbaya sokup, karıştırıp, bir tanesini çekermiş, ne çıkarsa; boş mu çıktı, dolu mu çıktı, böyle alırmış. Bu, bu çeşit bir kumar! Arapların oynadığı ezlam!

Kur'ân-ı Kerim'de:

إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ

مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

(المائدة: ٩٠)

(*Inneme'l-hamru ve'l-meysiru ve'l-ensàbü ve'l-ezlâmü ricsün min ameli'ş-şeytâni fectenibûhu lealleküm tüflihûn*) [İçki, kumar, dikili taşlar (putlar), fal ve şans okları birer şeytan işi pisliktir; bunlardan uzak durun ki, kurtuluşa eresiniz.] (Maide, 5/90) diye âyet-i kerîmede de bildiriliyor.

Bir insan bu gibi şeylerle uğraşıyorsa, o zaman onlara selâm vermek yok!

Müslüman müslümanı gördüğü zaman, selâm verecek. Hatta bir ağacın etrafında, bir şeyin etrafında dönerken tekrar tekrar karşılaşırsa bile selâm verecek.

Selâmın sevabı çok! (*Es-selâmü aleyküm!*) derse on, (*Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llah!*) derse yirmi, (*Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtüh!*) derse otuz sevap alacak!

Selâm konuşmaya, konuşma tanışmaya, tanışma muhabbete, muhabbet birlik ve beraberliğe, birlik ve beraberlik de Allah'ın rızasını kazanıp güzel işler yapmaya vesile olduğundan selâmın İslâm'da çok büyük önemi var!

Hatta Peygamber SAS Efendimiz Medine'ye gitti, hicret eyledi. Peygamber geldi, diye Medine'de insanlar sevinçle, sevgiyle, muhabbetle, saygıyla kalabalık toplandı. Bu arada Abdullah ibn-i Selâm RA da o zaman henüz müslüman olmamıştı, yahudi alimlerinden birisiydi.

“—Peygamber denilen bir kimse gelmiş.” diye duymuş.

“—Bakalım nasıl bir kimseymiş...” diye o da Peygamber Efendimiz’in meclisine geldi.

Anlatıyor, diyor ki:⁵

عَرَفْتُ أَنَّ وَجْهَهُ لَيْسَ بِوَجْهِ كَذَّابٍ

(ت.ه.حم.ك.طس.ش.هب.ق.عن عبد الله بن سلام)

(*Araftü enne vechehû leyse bi-vechi kezzâb*)
“Anladım ki, yüzü hiç öyle yalan iddiada bulunacak, yalan söz söyleyecek; olmayan bir şeyi ben söyleyeyim diye yalandan söyleyecek bir insan değil!” Nuranîyet, mübareklik yüzünden okunuyor, yüzünden akıyor. Kendisi yahudi alimi; daha görürken aşık olmuş, bir sıdk u sadakat sahibi hak peygamber olduğunu görünce anlamış. Peygamber Efendimiz Medine’ye daha yeni gelmiş, yeni bir şehre, topluma gelmiş. İlk konuşmalarını yapıyor. Ne söylemiş?

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:⁶

⁵ Lafız farkıyla: Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.652, no:2485; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.423, no:1334; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.451, no:23835; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.405, no:1460; Hâkim, *Müstedrek*, c.III, s.14, no:4283; Taberânî, *Mu’cemü’lEvsat*, c.V, s.313, no:5410; İbn-i Ebî Şeybe, c.V, s.248, no:25740; Beyhakî, *Şuabü’l- İman*, c.III, s.216, no:3361; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.II, s.502, no:4422; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.II, s.152; İbn-i Sa’d, *Tabakâtü’l-Kübrâ*, c.I, s.235; İbn-i Asâkir, *Mu’cem*, c.II, s.132, no:1339; Abdullah ibn-i Selâm RA’dan.

⁶ Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.652, no:2485; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1083, no:3251; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.451, no:23835; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.405, no:1460; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.176, no:7277; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.257, no:35847; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.VI, s.424, no:8749; Beyhakî,

يَا أَيُّهَا النَّاسُ! أَفْشُوا السَّلَامَ، وَأَطْعِمُوا الطَّعَامَ،
وَصَلُّوا الْأَرْحَامَ،

وَصَلُّوا بِاللَّيْلِ وَالنَّاسُ نِيَامٌ، تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ بِسَلَامٍ

حم . ش . ك . طب . ق . ض . ه . ت . صحيح ، وعبد بنحميد، والدارمي، وابن سعيد، وابن زنجويه عن
(عبد الله بن سلام)

RE. 495/4 (*Yâ eyyühe'n-nâs! Efşü's-selâm, ve at'imu't-taâm, ve sîlü'l-erhâm, ve sallû bi'l-leyli ve'n-nâsü niyâm; tedhulü'l-cennete biselâm.*) (*Yâ eyyühe'n-nâs*) “Ey insanlar, ey ahali, ey halk!” diye umûma hitab ediyor. (*Efşü's-selâm*) “Selâmı ifşâ ediniz! Yâni, selâm vermeyi yayınız; açıkça, önünüze gelene ‘*Es-selâmü aleyküm!*’ diyerek selâm veriniz ve bu selâm verme adetini de yaygınlaştırınız, yayınız! (*Ve at'imut-taâm*) “Ve yemek yediriniz! (*Ve sîlü'l-erhâm*) Ve akrabalarınızı kollayınız, akrabalık bağlarına riayet ediniz, onlara yardımcı olunuz, sıra-i rahim yapınız!”

Birbirinizi ziyaret edin; dayı, amca, teyze, hala, uzak-yakın akraba; gidin gelin, konuşun görüşün; para pul, yiyecek giyecek ihtiyacı varsa karşılayın, verin demek.

Sünenü'l-Kübrâ, c.II, s.502, no:4422; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.179, no:496; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.418, no:719; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Teheccüd*, c.I, s.110, no:7; İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstîâb*, c.I, s.280; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.620; İbn-i Sa'd, *Tabakâtü'l-Kübrâ*, c.I, s.235; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XXIX, s.104; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehâdîsü'l-Muhtâreh*, c.IV, s.26, no:418; Begavî, *Şerhü'sSünneh*, c.II, s.152; Abdullah ibn-i Selâm RA'dan. *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXIII, s.118, no:25693.

(*Ve sallû bi'l-leyli ve'n-nâsü niyâm*) “İnsanlar uykuya daldıkları, uydukları zaman, geceleyin herkes uykudayken, siz kalkın, namaz kılın!”

(*Tedhulü'l-cennete bi-selâm.*) Burada *tedhulûne*'nin *nun*'u düşmüş. Çünkü emrin cevabı oluyor. Bunları, bunları yapın diye emir verildikten sonra, böyle yaparsanız; (*tedhulü'l-cennete biselâm.*) “Cennete selâmetle, sağlıklı, esenlikle girersiniz.” buyuruyor.

Ama görüyoruz ki ilk tavsiye ettiği cümle; “Selâm verin, selâmı yaygınlaştırın, bildiğinize bilmediğinize selâm verin!” Demek ki, selâmın bizim bilmediğimiz faziletleri var, önemi, faydası, tesiri var ki, Efendimiz bunu böyle hararetle, çok kereler tavsiye etmiş oluyor.

O halde selâm vereceğiz. Ama fıskını ilan etmiş olan fâsık-ı mücâhir; fıskını, günah olan işini açıkça yapan bir kimseye, kimselere selâm verilmez. Demek ki bira içiyorlar, selâm verilmez; kumar oynuyorlar, kâğıt oynuyorlar; selâm verilmez!..

Sonra;

(*Ve in sellemû aleyküm, felâ teruddû aleyhim*) “Onlar size selâm verirse, selâmlarına cevap da vermeyin, *aleyküm selâm* demeyin!” buyuruyor.

Neden? Boş şeyle uğraşıyorsunuz; kumarla oyalanıyorsunuz, eğlenceyle oyalanıyorsunuz... Demek ki doğru değil!

Buradan çıkan, bu hadîs-i şerîflerin bize gösterdiği husus nedir?

Müslüman aziz ömrünün saniyelerinin bile

kıymetini bilecek, vaktini boş geçirmeyecek!

“—Ben keyif için oynuyorum, kumar olarak oynamıyorum, yaptığımız kumar değil, işte vakit geçiriyoruz...”

Bir de satranç için diyorlar ki;

“—Satranç zekâyı açıyor...”

Fili şuradan sürdün, piyade piyon buradan gitti, kale buradan fetholdü, şuradan şu şöyle oldu, buradan bu böyle oldu... Şu oyunu o yaptı, bu oyunu bu yaptı...

Zekânı sen başka türlü aç; kitap okuyarak, Kur'an ezberleyerek aç. Zekâyı açmanın bir sürü yolları var... Boş şeylerle saatlerce, günlerce sürebiliyor.

Günlerce süren satranç oyunlarını duydum! Aynen muhafaza ederlermiş. Dama şampiyonları; bir taş ver, bir taş daha ver, ötekileri yut, dama de...

Bunlar ne oluyor?

Boş şey, lehviyât, eğlence vs. kıymetsiz şeyler!

Müslümanın ömrü kıymetlidir, saniyesini bile boş geçirmez, değerlendirir ve Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin rızasına uygun işleri yapmaya koşturur. Böyle yapmaya gayret edelim. Bunlar bizim için ibret.

Demek ki, o selâm verince bile almayacak ki, ötekisi bir afallasın. Halbuki âyet-i kerîmede buyuruluyor ki:

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

وَإِذَا حُيِّتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا أَوْ
رُدُّوهَا

(النساء: ٨٦)

(*Ve izâ huyyîtüm bi-tahiyyetin fehayyû bi-ahsenü minhâ ev ruddûhâ*) “Siz bir selâmla selâmlandığınız zaman, o selâm gibi selâmla karşılığını verin veya daha güzel bir şekilde karşılık verin!” (Nisâ, 4/86) buyruluyor.

Demek ki bize biri selâm verdi mi mukabele etmek tavsiye ediliyor. Ama fasıkın yaptığı fısk güzel değil diye, onun güzel olmadığını ona hissettirmek için, “Ben senin selâmını da almıyorum!” diye bir jest, bir tavır olacak. O halde müslümanlar böyle davranırlarsa etkili olur.

Akrabamızdan birisi anlatmıştı. İş icabı kamyonetine malları doldurup pazarlıyormuş. Bir kasabaya gitmişler ama küçük bir yer. Akşam olmuş:

“—Bizim evimizde kal!” demiş.

“—Yok, rahatsız etmeyeyim, ben kamyonunda dururum, yatarım, alışkırım...”

“—Yok, olmaz, bizim eve gel!”

Eve gitmişler. Satıcı adam sakallı, hacı, ibadetinde. Küçük bir yer, başka otel motel de yok, artık misafirliği kabul etmiş. Abdest almış.

“—Yahu hava karardı, ben anlayamadım, sizin evde kible ne tarafta?” demiş.

Ev sahibi boynunu bükmüş, omzunu kaldırmış, dudağını çevirmiş:

“—Vallahi bilmiyorum.”

Evinin kıblesini bilmiyor!

Bizim hacı efendinin sigortası atmış. Artık patlamış. Hani ticarî münasebetleri var, müşterisi filan, evine de misafir geldi ama sigortası atınca, hani patlayınca artık iş bitiyor. Demiş ki;

“—Vallahi de, billahi de evinde namaz kılmayıp da evinin kıblesinin hangi istikâmette olduğunu bile bilmeyen bir insanın evinde yatmam!” demiş.

“—Etme eyleme...”

“—Yatmam.” demiş, yemin etmiş.

“—Sokakta yatarım, bu ne biçim [iş]! Sen Allah’ın kulu değil misin, müslüman değil misin?”

“—Müslümanım...”

“—Niye kibleyi bile bilmiyorsun?” Evinde hiç namaz kılınmamış!

Ve yeminine göre hakikaten çıkmış. Ev sahibi de bakmış, Artık yemininden dönmeyecek; dükkâna bir yatak yapmış. O gece dükkânda yatmış. Bizim sakallı satıcı efendi sabahleyin de biraz soğuk bir şekilde ayrılmış.

“—Fakat bu tavır adama sonra çok koymuş, ev sahibine çok tesir etmiş, çok utanmış, yaralanmış.” diyorlar.

Yaralansın! Lazım çünkü! Sonra kibleyi de

öğrenmiş, namazı da, abdesti de öğrenmiş. Hatta “Ben cahil yetiştim, bari çocuklarım bir şeyler öğrensin.” diye çocuklarını da Kur’an kursuna vermiş. Onun jesti evin genel, umumî halinde tam bir değişmeye vesile olmuş.

Demek ki yerine göre, dinimiz jesti de koymayı emrediyor, buna tavır koymak diyoruz. Öyle her şeye de eyvallah yok.

“—Tamam, biz seninle ahbabız, arkadaşız, canım feda, sana ikramda bulunayım, çay ikram edeyim, kahve ikram edeyim, hediye vereyim, ziyaretine geleyim gideyim...”

Bu kadar da uzun değil! Allah’ın sevmediği bir şeyi ben nasıl sevebilirim? Allah’ın düşmanıya ben nasıl dost olabilirim? Allah’ı bilmeyen bir insana nasıl yakınlık duyabilirim?!.. O zaman tavır koymak lazım.

Böyle bir tavrın karşı tarafa tesiri büyük oluyor.

Burada da Peygamber Efendimiz ne diyor? “— Onlara selâm vermeyin!”

“—Bak falanca geçti de selâm bile vermeden geçti!” diyecekler. Veya onlar sizi seviyorlar, hürmet ediyorlar, selamun aleyküm dediler; siz cevap vermediniz, başınızı çevirip geçtiniz! “Bu bize niye cevap vermedi?..” filan diyecekler, kendilerini toparlayacaklar. Bu aziz ömrü boşa geçirmeyecekler.

Şeyh Sa’dî’nin Gülistan’ında bir ifade var, bana tesir etmiştir, diyor ki:

عمر گران بها در این صرف شد تا چه خورم

صیف و چه پوشم شتا

Ömrü giran bahâ der in sarf şod tâ, Çe horem sayf u çe pûşem şitâ?

“Şu benim aziz ömrüm neyle geçti! Yazın ne yiyeceğim, kışın ne bürünüp giyeceğim diye bu aziz ömür geçti.” diyor.

Ona bile üzülüyor. Hani yazın insan ne yiyeceğini düşünür; harmanını yapar, kışa hazırlık yapar, yufkasını yapar, açar, yerleştirir, kıyar, eriştesini hazırlar, tarhanasını yapar, erikleri, elmaları kurutur, armut kakı yapar... Köylüler eskiden hep bunu yapıyordu. Yazın ne yiyeceğim, diye bir hazırlık! Kışın da soğuk bastırdı mı ne giyeceğim, diye yazdan kazaklar örülür, hazırlıklar yapılır filan.

Ama Şeyh Sa'dî ona üzülüyor, “Aziz ömrüm neyle geçti?” diyor.

Aziz; kıymetli, çok değerli, ender ele geçen demek.

Hakikaten de ömür bir gitti mi bir daha ele geçmez, ikincisi yok! Çarşıdan alınmaz, tebdil edilmez, uzatılmaz, değiştirilmez, tamiri mümkün değil, ömrünün dakikaları gitti mi ne yapsan geri getirmek mümkün değil! O hâlde, ömrü layık yere harcamak, güzel geçirmek lazım, boş geçirmemek lazım.

“—Hocam, birazcık da stresimizi atıyoruz...” diyebilirler. Çünkü şimdi millette her şeye bir

itiraz hastalığı var!

Eski insanların hali nasıldı?

(*Kàle'llàhu teâlâ fî kitâbihi'l-kerîm*) “Allah Kur’ân-ı Kerîm’de böyle buyurmuş...” deyince, “Eyvallah, *âmennâ ve soddaknâ*, tamam...” diyorlardı, söz dinliyorlardı.

Allah âyet-i kerîme indirmiş, “İçki içmeyin!” diye. Evlerinde içkiler varmış, küpleri sokaklara dökmüşler. Sokaklardan sel gibi şaraplar akmış. Hemen bırakmışlar.

“—Şunu şöyle yapmayın!” “—Baş üstüne...”

Şimdiki zamanın insanları da; “Neden? Neden?..” diye soruyor. “—Şunu şöyle yapma! Âyet var, hadis var!..” diyorsun. “Hadis var!” deyince daha da ukalalaşıyor, dikleniyor bile! “—Sahih mi bakalım! Hadis sahih mi?..” diyor. O zaman da senin karşında öyle horozlanıyor.

Tamam, sahih, var mı bir diyeceğin?.. İnceliyorsun, sahih. O zaman da yutkunuyor, gene bir şey söyleyecek, gene bir çare, kaçamak noktası arıyor... Ama yanlış.

Doğru olan nedir? Dinin emri neyse, onu anladığı zaman insanın teslim olmasıdır!

İslâm ne demek? Tarifler nasıl?

İslâm, insanın kendisini Allah’a teslim etmesi demek.

“—Yâ Rabbi! Sana teslim oldum, sen ne dersen onu yapacağım. Kendi nefsimin keyfine gitmeyeceğim, şeytanın buyruğunu tutmayacağım, dünyaya dalıp ahireti unutmayacağım, senin

buyruğunu tutacağım...” demek.

Sen müslüman oldun mu?

Oldum. “*Eşhedü enlâ ilâhe illa’llah, ve eşhedü enne muhammeden abduhû ve rasûluhû*” dedim; Allah’ın varlığını, birliğini ikrar ettim, Rasûlullah’ın Allah tarafından gönderilmiş olan peygamberi, elçisi olduğunu, Allah’tan bize Allah’ın emirlerini getirdiğini anladım.

“—Anladın da tutmamak için mi anladın?”

Allah’ın elçisi olduğunu da biliyorsun, Allah’ın ahkâmını getirdiğini de biliyorsun; tutmamak için mi anladın? Öyle şey olur mu?

Nasıl olacak? İtaat edecek. Sem’an ve tâaten diyecek, Arapların sözü böyle. *Semi’nâ ve ata’nâ* veyahut da sem’an ve tâaten, “İşittik, itaat ediyoruz, baş üstüne!” diyecek.

Biz ‘baş’ diyoruz; Doğu Anadolu’da da “Başım gözüm üstüne!” diyorlar, o da güzel. Öpüp başına, gözünün üstüne koyuyor.

İnsanın başı da kıymetli çünkü akıl var. Bir odun gelse küt diye vursa insan sendeler, yere yıkılır. Gözüne bir hal olsa...

İçinizde çeşitli oyunlarla oynayanlar olabilir. Demek ki bunlardan ibret alacağız. Efendimiz ne diyor?

“—Sizden fal oku oynayanların, satranç, tavla oynayanların ve bunlara benzerlerinin yanından geçenler olursa onlara selam vermeyin, onların selamını almayın!” diyor.

Demek ki boş şeyleri bırakacağız.

Bir Şey hoşuma gidiyor: “Sabahleyin jimnastik yapmak iyi!” deniliyor. Temiz havada eŐofmanı giyiyorlar, ben Maltepe’de görüyorum. Açılan sahil yollarında eŐofmanla koŐuyor, terler akıyor.

“—Ne oldu, buna para mı alıyorsun, mecbur musun, devlet mi emrediyor, kanun zoru mu var?”

“—Hayır, hiŐbir Şey yok!”

Neden koŐuyor? Sıhhat kazanacağım, sıhhatli olacağım diye koŐturuyor. Generali de koŐuyor, paŐası da, genelkurmay baŐkanı da, belki reisicumhuru da koŐuyor; herkes koŐuyor. Bunu da biz tabii karŐılamaya alıŐmamıŐız.

Temiz havada koŐup sıhhat kazanmaktan filan bahsedince bizim köyde amca, köylü kafası yamulmamıŐ kafa oluyor, tam oluyor, bozulmamıŐ, deforme olmamıŐ oluyor. Köylü kafasıyla demiş ki:

“—Ulen bilmem ne!” Artık orasını söylemiyorum, makaslıyorum. “Irgat gibi boş yere koŐacađına gidip bir fakirin tarlasını apalasına!” demiş.

Çok hoşuma gitti. Tabii daha da dokunaklı söylemiş de ben tam uyduramıyorum.

Hakikaten yle! Jimnastik mi yapacaksın, gel Őu fakirin tarlasını belleyiver, al sana jimnastik. Dallarını kesiver, hizmet ediver. Gel caminin yıkık duvarını tamir et. KoŐmak boş yere havaya gideceğine bir hayır yap... Hoşuma gitti.

Demek ki biz Őehirde birbirimizi göre göre günahlara ve boş Şeylere de alıŐıyoruz. Bu

fena, yalan yanlış şeylere alışmak fena! Onlarla ünsiyet edip alışıp bulaşmak da fena!

Nasıl olacak?

İnsan öyle şeylere alışmayacak. Ben müslümanım, müslümanın özel bir fikri, fikir yapısı vardır. İslâm'ın düşünce yapısı başka türdür. Bak, köylü amca ne kadar güzel biliyor:

“—Ulen öyle boş yere vakit geçireceğine bir fakirin tarlasını bellesene!” demiş.

Hoşuma gitti. Boşa vakit geçmesin! Herkes böyle yapsa... Şimdi sokağın bir ucundan öbür ucuna kadar berbat, çöplük!

“—Efendim çöpçüler var, süpürsün...”

Süpüremiyor, süpürmüyor, yetişmiyor. Şu yolu tanzim edelim, şuradaki çöpleri toplayalım, bunları bir kenara yığıp yakalım. Şu ağaçlar yazık, perişan, şunları budayalım, tımarlayalım... İnsan kendisine iş bulabilir, hayırlı bir iş bulabilir.

Hani Manisa Tarzanı bilmem kaç bin tane ağaç dikmiş, ömrünü boş geçirmemiş. Çünkü her ağaç bir sadaka-i câriyedir, meyvesinden kuşlar bile yedikçe sevap yazılacak.

Demek ki ötekiler tavlayla, sigara tüttürerek kahvede otururken; bir de sigara içiyorlar: Aman Allah'ım! Kahvede yangın çıkmış gibi. Bir işin olsa da bir kahveye gidecek olsan acaba ocak içeride yangın mı var, diyorsun. Hiçbir şey yok. Herkes bir sigara yakmış; Marlboro, bilmem ne... Dünyanın parası! Kovboylar gibi ağızda yamuk, hem konuşuyor hem oyun oynuyor hem

sigara tütürüyor.

Temiz havada gidiyoruz; oh, mis gibi hava, el-hamdü lillâh yayla havası, tertemiz... Duman kokusu vs. yok. Karşıdan çobanı görüyoruz, ağzında sigara; Fesübhanallah! Dağın başında dumandan nasibini parayla alıyor! Biz şehrin dumanından, hava kirliliğinden kurtulduğumuza, dağın başına yaylaya gittiğimize sevinip el-hamdü lillâh diyoruz; dağın başındaki adam bizim kaçtığımız dumanı parayla alıyor! Ne kadar yalan yanlış âdetler yerleşmiş, içimize girmiş. Parayla ciğerimizi zifir dolduruyoruz.

Ben Vefa Lisesi'nde okuyordum. Şehzâde Camii'nin bir kapısından girerdik, öbür kapısından Vefa Lisesi'ne doğru giderdik. Oranın bir de Vefa Bozacısı'na doğru, karanlık bir küçük kapısı var, bir kemerden filan geçiliyor. Orada güzel giyimli, boynuna da bir eşarp bağlamış, saçları da briyantınle taranmış, çok yakışıklı birisi elinde sigara ile duruyor. Biz de uzaktan geçiyoruz.

Orası biraz külhanbeyi mahallesidir. O yakışıklı giyinmiş ama kendisi de yine külhanbeyi, belli. Yakışıklı giyinmiş, biz de ona, sigara içişine bakıyoruz. Boyna eşarp filan bağlamak da biraz lüks... Eşarp mı derler, fular mı derler neyse. Biz öyle bakarken:

“—Gelin buraya!” dedi.

“—Eyvah, yakalandık!” dedik... Biz küçüğüz, o büyük. Biz ortaokul talebesiyiz. Korca korca yanına gittik.

“—Benim sigara içişime mi bakıyorsunuz?” dedi.

“–Yok, estağfirullah...”

Kekeledik biz. Hiç unutamıyorum, bize öyle bir ders verdi ki...

“–Bakın.” dedi, cebinden tertemiz bir mendil çıkardı. Zengin, görgülü bir aile çocuğu herhalde. Lekesiz, kar beyazı bir mendil çıkarttı. Ne yapacak?

Çıkarttı, sigaradan bir nefes aldı, hoh diye o beyaz mendilin ortasına hohladı. O beyaz mendilin hohladığı kısmı şu kadar kahve renkli oldu. Sigara lekesi sonra çıkar mı çıkmaz mı bilmem. Ama o bize o beyaz mendili feda etti, böyle hohladı.

“-Bakın, sigarayı bir sefer mendile hohladım; bu kadar kahve renkli yaptı, rengini bozdu beyazı, böyle lekелendirdi. Bunu çok içersen insanın ciğeri ne olur anladınız mı? Sakın sigara içmeyin, hadi yallah!..” dedi.

Kendisi içiyor, bize sigara içmemeyi böyle tavsiye etti. Biz de gittik.

Muhterem kardeşlerim!

Kötü alışkanlıklarımız çok! Belki sizin içinizde de var. Cebinde sigarası olan, paketi olan, Marlboro’su, Parliament’i vs. olan var. Allah kötü huylardan, âdetlerden kurtarsın...

Efendimiz selâm bile vermeyi uygun görmüyor, neticede kumar olmasa bile selâm almayı vermeyi uygun görmüyor. Efendimiz gözünüzün önüne gelsin, sünnet-i seniyeğe uygun hareket edelim!

d. Köle Azad Etmenin Karşılığı

Hadîs-i şerîf köle âzad etmekle ilgili. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:⁷

إِذَا مَلَكَ أَحَدُكُمْ شَيْئًا فِيهِ ثَمَنٌ رَقَبَةٍ فَلْيُعْتِقْهَا،
فَإِنَّهُ يُفْدِي كُلَّ عَضْوٍ مِنْهَا، عَضْوًا مِنْهُ مِنَ النَّارِ

(طب. والبقوى عن أبي سكينه)

RE. 64/12 (*İzâ meleke ehadüküm şey'en fîhi semenü rakabetin felyu'tikhâ, feinnehû yüfeddî küllü udvin minhâ, udven minhü mine'n-nâr.*)

“Sizden biriniz bir kölenin bedeline malik olunca, bir köle satın alacak paraya sahip olduğunuz zaman...”

Artık bugün için bir kölenin bedeli ne kadar olur?

Herhalde bir otomobil fiyatı gibi bir şeydir, Allahu a'lem. Otomobillerin de fiyatları farklı oluyor, çeşitli oluyor. Kölelerin de tabii yaşlısı var, genci var; kuvvetlisi var, zayıfı var; iş bileni, sanat sahibi olanı var, sanat sahibi olmayanı var... Fiyatları farklıdır ama kıymetlidir.

Efendimiz buyuruyor ki:

“—Sizden biriniz eğer bir köle alacak, bir kölenin fiyatını karşılayacak kadar bir mala mülke, bir

⁷ Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.IV, s.473, no:2645; Taberânî, *Mu'cemü'lKebîr*, c.XXII, s.335, no:841; Heysemî, *Mecmuati'z-Zevâid*, CIV, s.445, no:7261; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.1190; Ebû Sekîne RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.318, no:29591; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.IV,s.93, no:2852.

varlığa sahip olursa...” Ne yaparsın? (*Felyu'tikhâ*)
“Bir köleyi satın alsın, âzad etsin!”

Bedelini ödesin, onu esaretten kurtarsın. Çünkü o kadar paraya sahip oldu ya, ödesin; o adamcağızı da hürriyetine kavuşturursun, o da kölelikten kurtulmuş olsun.;

(*Feinnehû yüfdî küllü udvin minhâ*) “ Çünkü, o kölenin her âzâsı, köleyi alıp da esaretten kurtaranın her âzâsını cehennemden kurtarmaya feda olur, vesile olur, bedel olur!”

Kolu koluna, gözü gözüne, kulağı kulağına, dişi dişine, yüzü yüzüne, başı başına, ayağı ayağına, beli beline, sırtı sırtına bedel olur, cehennemden kurtulmaya vesile olur.

Efendimiz ne tavsiye ediyor?

“—Sen bir köleyi âzad edersen, Allah da seni cehennemden âzad eder.” demiş oluyor. Böylece esaretten kurtarmayı, esirlerin hürriyetlerini kazanmasını sağlaması yolunu tavsiye etmiş oluyor.

Biliyorsunuz İslâm'da kölelik meselesi vardır. Peygamber Efendimiz'in tavsiyelerinde kölelerin mümkün olduğu kadar iyi bir muameleye tâbi tutulması ve mümkünse âzat edilmesi tavsiyeleri hâkimdir.

“—Kölelik neden var?”

Müslümanlarla gayrimüslimler arasında harp var, darp var. Harpte yakaladığın insanları, harp olduğu için öldürebilirsin. Ama öldürmeyip de esir alırsan esir olur. Esir aldığın, esir olur.

Peki, bu esirler ne olacak?

Esirler o zaman kullanılır. Gazilere ganimet olarak taksim edilir, gelen esirler tarlada, bahçede, işte, kuyudan su çekmekte, hurma toplamakta vs. kullanılır.

Ama bunlar müslüman olursa ne olacak?

Olabilir. Müslüman olursa iyi olur. Müslüman olmayıp da eski dininde hristiyan, yahudi, mecusî kalanlar var. Mesela Hz. Ömer’i yaralayan İranlı bir böyle köleydi. Saldırdı, şehit olmasına sebep oldu. Kendi inancında kalanlar var, müslüman olanlar da var.

Birincisi: Müslüman olsa da olmasa da bir kere köleyi kullanırken de onun da canı olduğu düşünülecek; yediğinden yedirilecek, giydiğinden giydirilecek, zulmedilmeyecek, ölçülü bir tarzda kullanacak. Bu bir. Hizmetçi kullanmak, köle kullanmanın âdabı.

İkincisi: Mümkünse köle âzad edecek. İnsan köle âzad etti mi, kendisi cehennemden âzad olmuş oluyor. Bu hadîs-i şerîfte onu tavsiye etmiş oluyor.

“—Peki, İslâm köleliğe nasıl müsaade etmiş?”

İslâm’dan önce kölelik olduğu gibi İslâm’dan sonra da kölelik var olmuştur. Hatta Amerikalılar, Avrupalılar, Batılılar; Afrika’daki müslüman köylere baskın yapıp oradaki insanları esir alıp götürmüşler, tarlalarda köpek gibi muamele ederek çalıştırmışlar.

Şimdi o Afrikalılar hâlâ bazı yerlere kabul edilmiyor, alınmıyor. “Sen siyahsın!” filan diye

hâlâ zenci-beyaz kavgasını sürdürüyorlar, hâlâ akılları başlarına gelmemiş. Ama harp olduğu için, harpte esir alma olduğundan esirlik olacak, normal. Ama İslâm esire iyi muamele etmeyi, mümkünse onu âzat etmeyi tavsiye ederek, onların hukukuna güzel bir durum getirmiş oluyor.

e. Yakında Fitneler Olacak

Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'dan rivayet edilmiş bir hadîs-i şerîf. Efendimiz SAS buyuruyor ki:⁸

إِذَا مَلَكَ اثْنَا عَشَرَ مِنْ بَنِي كَعْبِ بْنِ لُؤَيٍّ، كَانَ
الثَّقَفُ وَالْثَقَافُ إِلَى

يَوْمِ الْقِيَامَةِ

(عد. خط. عن ابن عمرو)

(*İzâ meleke isnâ aşera min benî ka'b ibni lüey, kâne's-sakafu ve's-sıkâfu ilâ yevmi'l-kıyâme.*)

Ka'b ibn-i Lüey: Peygamber Efendimiz'in uzak ecdadından iki dedesinin ismi. Ka'b ibn-i Lüey oğullarından, Arap kavminden ama Peygamber Efendimiz'in büyük dedelerinden kendisiyle ayrılmış soylardan.

⁸ İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.123; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.I, s.404, no:1264; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.345, no:8969; Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.162, no:21044; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.IV, s.93, no:2853.

(*İzâ meleke isnâ aşera min benî ka'b ibni lüey*)
“Ka'b ibn-i Lüey soyundan 12 kişi hükümdarlık edince, (*kâne's-sakafu ve's-sıkàfu ilâ yevmi'l-kıyâme*) o zaman harp, darp, husumet ve mücadele kıyamete kadar devam eder!”

Bu hadîs-i şerîfin şerhinde yarım sayfa bilgi var. Peygamber SAS Efendimiz kendi hayatında bazı rüyalar gördü. Meselâ minberinin üstünde birilerinin oynadığını filan gördü. Allah-u Teâlâ Hazretleri ona kendi hayatından sonra müslümanların arasında ne gibi fitneler olacak, ne gibi sıkıntılar çıkacak, kimler zulüm edecekler, kimler kimleri şehid edecekler, öldürecekler, böyle bilgiler Allah tarafından kendisine bildirildi. Peygamber Efendimiz bazı gruplara, bazı kabilelere karşı içinde kırgınlık varken vefat etti. Onların İslâm'a karşı tavırları ve ileride yapacakları bildirildiği için.

Efendimiz'in kırgın, dargın olduğu kabilelerden bazılarının isimlerini burada zikretmemek daha iyi; çünkü bunlar geçmiş, tarihin içinde olmuş bitmiş olaylar. Çok zulümler oldu! Öyle zulümler oldu, öyle mübarek insanlar şehid edildi ki... Hatta siyasî adamlar, zalim adamlar Medine-i Münevvere'nin Mescid-i Nebevî'sinin kapılarında silahlarla durup kesecek adam aradılar. Başkaldıranı, itiraz edeni şehid ettiler Benî Sakîf kabilesinden bir komutan, Emevî komutanı [Haccâc- ı Zâlim] geldi; Mekke'yi muhasara etti de, Abdullah ibn-i Zübeyr'i RA şehid etti ve Kâbe'yi mancınıkla taşta tuttu.

En meşhuru da Peygamber Efendimiz'in

torununun şehid edilmesi hadisesidir. Kerbela'da Hz. Hüseyin Efendimiz'in, akrabası, çoluk çocuğu, yakınlarıyla uğradığı durumdur.

Ne kadar acı bir hadisedir ki, Efendimiz'in torununa, Peygamber Efendimiz'in evlâdına ne muameleler reva görüldü. Efendimiz SAS bunların olacağını bildiren bir hadîs-i şerîfi buyurmuş oluyor.

f. Melhame-i Kübrâ

Abdullah ibn-i Amr'dan RA rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁹

إِذَا مَلَكَ الْعَتِيقَانِ، عَتِيقُ الْعَرَبِ وَعَتِيقُ الرُّومِ
كَانَتْ عَلَى أَيْدِيهِمَا الْمَلَا حِمُّ

(طب. عن ابن عمرو)

(İzâ meleke'l-atîkâni, atîku'l-arabi ve atîku'r-rûmi, kânet alâ eydîhime'l-melâhimü.)

“İki âzatl köle; Arab'ın köleyken âzad olmuş şahsı ve Rum'un âzat edilmiş kölesi hükümdar oldukları, meliklik yaptıkları zaman onların eliyle büyük, kanlı savaşlar olacak!”

Bunun hakkında da, şerhte Hocamız Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddin Efendimiz Hazretleri:

“Bu, Melhame-i Kübra olacak, Amik Ovası denilen, Hatay ilindeki Âsi nehrinin ovası olan

⁹ Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VII, s.618, no:12415; *Cüz'ü'l-Mühmel*, c.I, s.122, no:36; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.162, no:31045; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.IV, s.94, no:2854.

verde, Benî Asfar denilen Batılılar'la, Rum, Roma kökenli Batılı kavimlerle müslümanlar arasında çok büyük bir savaş olacak. Gayrimüslimler çok büyük ordular halinde oraya gelecekler, ehl-i Salip, haçlılar gelecekler ve orada müslümanlarla büyük mücadeleler olacak, çok kanlar akacak! Sonunda müslümanlar galip olacak! Bu hadîs-i şerîfin ona işaret olması mümkündür.” diye şerhte böyle bir izahatta bulunmuş.

Bu gelecek olan bir hadise, kıyamete yakın Amik Ovası'nda Melhame-i Kübra olacak, çok büyük bir savaş olacak. Zaten o kıyamet alametlerinden birisi.

Muhterem kardeşlerim!

Önce de İslâm diyarları öyle acı hadiselerle karşı karşıya geldiler ki bu acı hadiselerden bir tanesi Moğolların istilasıdır. Moğollar İslâm âlemini istila ettiler; taş üstünde taş bırakmadılar, şehirleri yıktılar, yaktılar, insanları koyun gibi kestiler, muazzam bir felaket oldu. Bağdat'ı aldılar, Dicle'den, Fırat'tan kan aktı. Kütüphaneleri yaktılar, kitapları suya attılar vs. Onlar putperest idi. Hristiyanlar onları müslümanların karşısında tahrik etmişlerdi.

Hatta meşhur bir Marco Polo var, seyahatnamesi vs. de var.

Onun papalığın gizli bir görev vermesiyle doğuya gidip de Moğolları tahrik ettiği rivayet ediliyor. Siz müslümanlara o taraftan saldırın, filan diye bu işi tezgâhladığına dair rivayetler var. İslâm âlemini yaktı yıktı ve İslâm medeniyetini

toz etti! Şimdi Sırp'ların Mostar'da, Bosna'da, Yugoslavya'nın muhtelif yerlerinde yaktığı gibi muazzam bir felaket ve İslâm'ın o güzelim eserleri, o Emevi İmparatorluğu'nun, Abbasi İmparatorluğu'nun o mâmur hâle getirmiş olduğu diyarlar, kurmuş olduğu şehirler, yazılmış olan muazzam kitaplar, kütüphaneler, zenginlikler o barbarların, o vahşilerin elinde mahvoldu!..

Ondan sonra bu taraftan haçlı felaketi oldu. Haçlılar birçok sefer yaparak bu İstanbul'dan, Konya'dan geçip Antakya'da katliam yapıp Kudüs'e kadar gidip oradaki ahaliyi kadın, erkek, çoluk çocuk demeden katliam ettiler. Hatta kendilerinin yazdıkları kitaplarda bunların içinde çocukları şişe geçirip pişirip müslüman etidir diye yiyenler var. Müslüman eti diye zevkle yiyenler var. Masal değil, iddia değil, onların kendi kitaplarında! Ve bununla övünen komutanları var. Bu felaketleri yaşadı.

O zamanda İstanbul'da Bizanslılar varken gelenler Bizans'ı yağmaladılar. Çünkü serseri, aç, Avrupa'nın ayak takımı, çapulcu, eşkıyası idi. Bunlar da hristiyandı ama olsun, burayı da yağmaladılar. Geçtikleri yerleri de yağmaladılar. Tuna boylarından buraya gelirken, geçtikleri şehirlerdeki yahudileri yaktılar yıktılar. İstanbul'a geldiler, Ayasofya'sını soydular. Ayasofya'nın altınlarını, hazinelerini aldılar götürdüler. Anadolu'nun şehirlerini [yağmaladılar]. İşte o zaman Selçuklular bunlarla gerilla savaşı yaparak uğraştı. Antakya şehrini muhasara ettiler. Bir Ermeni'nin casusluğuyla,

hıyanetiyle şehri hileyle ele geçirince çoluk çocuk demeden hepsini kestiler, yamyamlık yaptılar. Ondan sonra bir ara Urfa şehrini ele geçirip orada hristiyan krallığı kurdular. Kudüs'ü ele geçirdiler... Düşünebiliyor musunuz?!..

Neden oldu? Bunları size niçin anlatıyorum?

Müslümanların tefrikaya, ayrılık gayrılığa düşmesinden, birbiriyle düşman olup çekişmesinden, birlik ve beraberliği sağlamamasından oldu! İspanya'yı da, Sicilya'yı da, Malta'yı da böyle kaybettik; oralar elimize geçmişti. İtalya'nın güneyini de böyle kaybettik. Şimdi de göz göre göre, hepimizin gözü önünde

Balkanlar'ı kaybediyoruz. Daha önce kaybetmiştik, şimdi onların esareti altındaki müslüman kardeşlerimizin kesilmesini görüyoruz, göz önünde! Toprakları kaybettik, mülkiyet onların eline geçti, kardeşlerimiz onların boyunduruğu altına düştü. Şimdi göz göre göre dünyanın, medeniyet, medenî denilen ülkelerin gözü önünde kardeşlerimizin katliama uğratılmasını görüyorsunuz! Yapılan şeyleri görüyorsunuz!

Müesseselerimizde okutalım diye 60 tane öğrenciyi biz aldık getirdik. Vazifeli kardeşlerimiz kendilerini tutamamışlar, manzaranın karşısında hüngür hüngür ağlamışlar. Çocuğun anası babası ölmüş; bir ninesi kalmış, bir kız kalmış, buraya gelmiş. Gelemeyenler orada; Gelemeyenler daha fecî durumda! Bu gelmiş de kurtulmuş.

Kız bizim okulda okuyacak; ninesi torunundan ayrılmak, torun ninesinden ayrılmak istemiyor.

Acıklı bir sahne! “Ben okumak istemiyorum, nine bari senden ayrılmayayım!..” diyor. Çünkü anasını-babasını Sırplar kesmiş. Bir formül bulmuşlar da nineye de sen burada kal, sana da bir görev vermiş olalım, yurttta şu işi yap, torununla beraber ol filan demiş oluyorlar.

Muhterem kardeşlerim!

Biz burada nimet içindeyiz, çarşılarımız pazarlarımız nimetten dolup taşıyor. Gıdalar çürüyüp atılıyor, dağlar gibi... Çöpçüler taşıya taşıya bitiremiyorlar. El-hamdü lillâh.

Moskova’da kalmış olan bir kardeşim geldi, anlattı. Oraya ticaret için gitmiş; “Rusya’nın her yerinde Türk malları var, dükkânlarını Türk malları doldurmuş!” diyor. Ukrayna’nın, Rusya’nın, Polonya’nın, Romanya’nın ekmeklerini bizim fırıncılar gidip yapıyorlarmış. Bizim bereketimiz, arazimizin bereketi oralara doğru yayılıyor. Oralarda bizim mallarımız satılıyormuş.

Tabii bu bir bakıma güzel bir durum. El-hamdü lillâh ki hem ticarî bakımdan bir gelişme var, malımızı oraya satıyoruz, mukabilinde bir kazanç sağlanıyor, hem de memleketimizin onlardan ne kadar üstün olduğunu görüyoruz.

Adamlar milletin boğazını sıkılmışlar; parasını biriktirip uzay sanayine vermişler, atomu yapmışlar, uzay sanayini kurmuşlar. Tamam ama bizden ileri değil; bizden ileri, bizden iyi durumda değiller!

Biz neyiz? El-hamdü lillah bolluk içindeyiz. Namuslu Romen kadınları buraya geldikleri zaman, bir pundunu bulup da bir müslümanla

evlenebilirse, sevincinden uçuyor. Burada birisiyle evlenebilirse, burada kalmanın bir yolunu bulabilirse, sevincinden uçuyor.

Şunu demek istiyorum: Memleketimiz el-hamdü lillah Allah'ın lütuflarıyla, nimetleriyle dolu. Şu caminin cemaati olarak demiyorum, sizler mü'minsiniz, vazifelerinizi bilen insanlarsınız; Türkiye'nin genel olarak ahâlisi namına söylüyorum: Allah'a karşı vazifeler yapılmıyor, günahlara dalınmış durumda, içkiler, biralar içiliyor, televizyonlar seyrediliyor, barlar, pavyonlar sabahlara kadar ışıl ışıl çalışıyor, rezalet diz boyu, hatta insanın boyunu geçmiş, insanlar gark olmuş durumda!.. Allah bize bu nimetleri vermiş, insanlar da Allah'a âsi olmakta şaşılacak kadar bir aşırı gaflet ve dalalet ve cehalet içindeler.

Allah'a başımıza bir felaket getirmesin diye dua edelim. Onların doğru yola gelmesi için çalışalım. Biz mü'min kullar, Allah'ın rızasını kazanmak isteyen insanlar, Allah'ın emrini tutmak isteyen, İslâm'a hizmet etmek isteyen insanlar; gözümüzü açalım, çok çalışalım, boş durmayalım. Bir saniyemizi bile tavla, satranç, kâğıt, oyun, futbol vs. ile geçirmeyip ne yapmamız gerekiyorsa onları yapalım. Çünkü şu memleketeye de Allah bir darbe indirirse:

“—Sizi edepsizler sizi! Namaz kılmazsınız, oruç tutmazsınız, haramdan sakınmazsınız, zina edersiniz, içki içersiniz, faiz yersiniz; ben sizin hakkınızdan gelirim!..” diye bir ceza verse, bir belâ, musibet inse biz daha beter oluruz!

Etrafımızda gördüğümüz insanların hali bize ibret olmalı! Azerbaycan'daki kardeşlerimizin, Ermeni'den toptan, güllenden kaçıyor; nehri geçerken boğuluyor. Nehri öbür tarafa geçecek diye 11 bin kişi boğulmuş! Düşünün ki buradan öbür tarafa geçmeye çalışıyor, boğuluyor. Göz göre göre! Ah gitti, vah gitti, feryat, çığlıklar... Manzarayı düşün!

Bosna Hersek'i düşün: Dört bir yanı çevrilmiş. Havadan yardım gitmez, giderse Birleşmiş Milletler'in kontrolünden geçer, Sırpların eline, Hırvatların eline düşer. Karadan yardım gitmez. Denizde NATO ordusu nöbet tutar. Etrafı çevirmişler:

“—Vurun müslümanları, öldürün, yok edin!” diye bir plan var.

Ve göz göre göre biz de burada futbol maçıyla, Galatasaray galip oldu, filancayı yendi diye deli divane gibi şuursuz bir şekilde yaşıyoruz! Allah akıl fikir versin!

Bunlar nereden açıldı?

Kıyametten önce bu büyük şeyler olacak. Geçmişte olmuş ve İslâm âlemine çok çeşitli hücumlar, çok büyük düşmanlıklar yapılmış. O düşmanlık gene devam ediyor. Yunanlı'nın yaptıklarını gazetelerden okuyun, bakın; Ermeni'nin hâline bakın, Avrupalıların bize davranışlarının nasıl ikiyüzlü olduğuna bakın, gözünüzü açın!

Allah uyanıklık versin... Allah tedbir almayı nasib eylesin... Onların musibetlerine, belâlarına, hücumlarına, düşmanlıklarına, tecavüzlerine

bizi mâruz bırakmasın... Lütfuyla bizi ıslah eylesin; kahırıyla, gazabıyla tecelli etmesin... Bizi düşmanla terbiye etmesin!

g. Ezan Okunurken Şeytan Kaçar

Cabir ibn-i Abdullah el-Ensârî Hazretleri'nden rivayet edilmiş. Peygamber SAS Efendimiz bu hadîs-i şerîfinde buyurmuş ki:¹⁰

إِذَا نَادَا الْمُؤَذِّنُ بِالصَّلَاةِ، هَرَبَ الشَّيْطَانُ حَتَّى
يَكُونَ بِالرَّوْحَاءِ

(ش. حم. وعبد بن حميد عن جابر)

RE. 64/15 (İzâ nâdâkümü'l-müezzinü bi's-salâti, herebe'ş- şeyâtînü hattâ yekûnû bi'r-revhâi.)

(İzâ nâdâkümü'l-müezzinü bi's-salâti) “Müezzin minareden size ezanı okuyup seslendiği zaman:

(Allâhu ekber Allâhu ekber, Eşhedü en lâ ilâhe illa'llah... Hayye âle's-salâh, Hayye ale'l-felâh...) “Namaza gelin, felaha gelin!” diye ezan okunmaya başladığı zaman, (herebe'ş- şeyâtînü) şeytanlar firar edip kaçıp giderler. (Hattâ yekûnû bi'r-revhâi) Ravhâ denilen fersahlarca uzaktaki yere kadar...”

¹⁰ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.316, no:14444; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.316, no:1032; İbn-i Ebî Şeybe *Musannef*, c.I, s.228, no:2387; Beyhakî, *Şuabü'l-İmân*, c.III, s.116, no:3049; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.432, no:1878; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.278, no:974; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.692, no:20950; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.IV, s.96, no:2857.

Ravhâ diye bir yer varmış; bir rivayete göre 30 kûsur kilometre, bir rivayete göre 40 kûsur mil uzakta *Ravhâ* diye bir kasaba varmış. O zamanın şartlarına göre uzak yer. Şeytanların o kadar uzağa gittiğini, Peygamber Efendimiz dinleyenlere misal vererek anlatıyor: “Burada ezan okunduğu zaman şeytan bu ezanın sesinden ta oraya kadar kaçır gider!” diye bildiriyor.

Bizim anladığımız şeyler var, anlamadıklarımız var; gördüklerimiz var, görmediklerimiz var. Gözün görmediği, ama olan şeyler çok: Havanın içinde ilmin tespit ettiği neler var... Bir de yerde, gökte, etrafımızda mânevîyatın tesbit ettiği neler var... Allah onları mânevî bakımdan gönül gözü açık olanlara gösterirse gösteriyor.

Namazın, ezanın, ibadetin, zikrin, orucun, haccın, zekâtın, Allah’ın emirlerinin ne kadar kıymetli olduğunu insan tam takdir edemez, kıymetini tam bilemez! Allah’ın yasakladığı şeylerin de insanlara ne kadar büyük felaketler getirdiğini insan anlayamaz! Ama ilmi arttı mı o zaman anlıyor. Okudukça işin esrarını anlıyor ve işin ehemmiyetine o zaman aşına oluyor.

Biz bir ezan okunduğu zaman lafı bile kesmiyoruz. Kahvede oyunu bile bırakmıyorlar.

Abdurrahim Zapsu vardı, Allah rahmet eylesin... Erenköy İstasyonu’nda tren bekliyormuş. İstasyonun tam karşısında Zihni Paşa Camii var. Ezan okunmaya başlamış. Salon da kalabalık, millet konuşmasında... Elini masaya bir vurmuş; pat pat!

“—Beyler, bayanlar! Ezan okunuyor be!” demiş.

Herkes korkmuş, susmuş. Millet böyle bir şeye

şaşırmış.

Yahu ezan bu, Allah'ın daveti bu! Evet, müezzin sesleniyor ama Allah davet ediyor. Allah, kullarını evine davet ediyor. Allah'ın büyüklüğü fezaya haykırılıyor:

“—*Allahu ekber!* Allah her şeyden daha büyük, en büyük Allah!” diyor.

Eski mert insanlar nerede? Nasıl müdahale edeceklerini biliyorlar.

Şimdi millet alışmış:

“—En büyük bilmem ne...” Ne en büyüğü ya?

(*Allahu ekber! Allahu ekber!*) “En büyük olan Allah, başka büyük bir şey yok.” deniliyor.

Ezanın kelimelerinin hepsinin bereketi var. Şeytan defolup gidiyor. Ezanın olduğu yere bereket yağıyor. Namazın kılındığı yere hayır geliyor. Namaz kılan insan Allah'ın ikramlarına mazhar oluyor. Bunu bilmiyor; bilen ne kadar büyük kazançlar kazandığını biliyor da bilmeyen de ömrünü gafil, cahil geçiriyor.

Cami şurada duruyor, o namaza gelmiyor. Yurt şurada duruyor, tıklım tıklım yurt, namaza buraya gelmiyor. Gelmiyor. Allah, (*Hayye ale's-salâh*) “Haydi namaza gel!” (*Hayye ale'l-felâh*) “Kurtuluşa gel!” diyor, davet ediyor.

Müezzin sabahleyin bağıyor: (*Es-salâtü hayrun mine'n-nevm*) “Namaz uykudan daha hayırlıdır. Uyumayın, kalkın, camiye gelin!”

Millet uyuyor, hafife alıyor, Allah'ın sözlerinin mânasını ciddiye almıyor. Kanıksamış.

Kanıksamak çok büyük bir belâ, alışmak ve kanıksamak çok büyük bir hastalık! İnsanın her seferinde titremesi lâzım! (*Allahu ekber*)’i duyunca titremesi lazım, (*Hayye ale’s-salâh*) deyince gözlerinin yaşarması lazım, (*Es-salâtu hayrun mine’n-nevm*) deyince yatağından zıplaması lazım! O heyecan ölmemeli, insanın içinde o ateş sönmemeli. Ama sönüyor.

Niye sönüyor?

Kanıksama belası, kanıksama hastalığı. Kanıksamış.

“—Tamam tamam, biliyorum...” Ne biliyorsun? Sen hiçbir şey bilmiyorsun!

“—Tamam canım, biliyoruz tamam, biz de duymuştuk hocadan...” Duyduysan yap!

Duyduğunu yapmıyor, bu zamanın insanın hastalığı bu!

Peygamber Efendimiz’in zamanının insanı duyduğunu, “İnandım, *âmennâ ve soddaknâ!*” diyordu, tasdik ediyordu, yapıyordu. Sahâbe-i kirâmın meziyeti buydu. Bu zamanın insanı duyuyor.

“—Duydun mu?”

“—Duydum.”

“—Anladın mı?”

“—Anladım.”

“—Yapacak mısınız?”

“—Sen yap, ben yapmayacağım. Yaparım inşaallah. Büyüyünce yaparım, yaşlanınca,

emekli olunca yaparım...”

Böyle çeşitli bahaneler. Ne televizyonun başından kalkıyor, ne oyunun başından kalkıyor, ne sohbetini, ne lafını kesiyor. Böyle bir dejenerasyon, bozulma hali var, heyecanını kaybetmiş.

Dedelerimiz İslâm için terk-i diyâr eylemiş, Horasan'daymış, Orta Asya'daymış; Allah'ın yoluna girmiş, Allah yolunda cihad etmiş, Anadolu'yu fethetmiş.

İbrahim ibn-i Ethem çoluk çocuğunu bırakmış, tacı tahtı bırakmış... Bu zamanın insanları gevezeliğini bırakmıyor,

oyununu, zevkini bırakmıyor! Demek ki bir yaygın gaflet var!

“—Peki, ne olacak?”

Yaygın gafletin arkası yaygın bir belâ ve cezadır!

Allah korusun. Allah bizi lütfuyla uyandırsın da belâyâ uğratmasın... Ben ve sizler, hepimiz Bosnalılar'a, Hersekliler'e acıyoruz da Allah bu belâyı onların başına neden verdi, onu da incelemek lâzım!

Bu belâ gelmeden önce o şahısların durumları nasıldı? Namazları var mıydı? İnançları var mıydı? Kur'an'a bağlılar mıydı? İbadetlerine düşkünler miydi?.. Onu da incelemek lazım. İbret almak için incelemek lazım!

Allah bizi duyduklarını anlayan, anladıklarını uygulayan, ibret alan; yolunda yürüyen, gayret sarf eden, ömrünü hayırlı yolda sarf eden, Allah'ın rızasını kazanmak için çalışan ve

kazanan kullarından eylesin... Huzuruna sevdiği,
razı olduğu kul olarak varmayı nasib eylesin...
Cennetiyle, cemaliyle müşerref eylesin...

Bi-hürmeti esrâr-ı sûreti'l-fâtihah!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
21. 11. 1993 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİNE PDF olarak
ulaşmak için tıklayınız.](#)

